

Bruxelles, 7. studenoga 2025.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmeti:
2025/0172 (COD)
2025/0176 (COD)
2025/0177 (COD)

10604/1/25
REV 1

SIMPL 60
ANTICI 68
INDEF 64
MAP 24
CSC 317
ENV 574
COMPET 589
ENT 108
MI 439
CHIMIE 57
CODEC 869
EDA

POP RATNA BILJEŠKA

Br. dok. Kom.:	COM(2025) 820 final/2
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU Skupni paket za obrambenu pripravnost

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 820 final/2.

Priloženo: COM(2025) 820 final/2

EUROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 17.6.2025.
COM(2025) 820 final/2

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Skupni paket za obrambenu pripravnost

{SWD(2025) 820 final}

Skupni paket za obrambenu pripravnost

Europa se suočava s ozbiljnom i rastućom prijetnjom. Pripravnost za odvrćanje onih koji bi nam naškodili jedini je način na koji možemo osigurati mir u Europi. Oružani sukob visokog intenziteta vratio se u Europu i ugrožava međunarodni poredak uspostavljen nakon Drugog svjetskog rata i hladnog rata. Kako je navedeno u Zajedničkoj bijeloj knjizi o europskoj obrambenoj pripravnosti 2030.⁽¹⁾ („Bijela knjiga”), „u drugoj polovini ovog desetljeća i nakon njega uspostaviti će se novi međunarodni poredak. Ako ne oblikujemo taj novi poredak – u našoj regiji i izvan nje – pasivno ćemo prihvaćati ishod ovog razdoblja natjecanja među državama sa svim negativnim posljedicama koje bi iz toga mogle proizaći, uključujući realnu mogućnost izbijanja općeg rata.”

U svijetu brzih promjena mijenja se i naše sigurnosno okruženje. Prijetnje s kojima se suočavamo veće su i globalnije, od snažnih mreža organiziranog kriminala i terorizma do hibridnih prijetnji potaknutih dezinformacijama, strahom i sabotazom naše kritične infrastrukture, iza čega često stoje neprijateljski nastrojeni strani državni akteri. Izravna su prijetnja našem načinu života i slobodi da u okviru demokratskih procesa odlučujemo o vlastitoj budućnosti. Iako Unija nije u ratu, vrlo intenzivni sukob na njezinim granicama i agresivni stav Rusije znače da se Europa suočava s nestabilnom situacijom, a naša sigurnost i budućnost bez prisile i agresije nisu zagarantirani. Vidjeli smo da Rusija koristi izvoz plina kao oružje, što je dovelo do nesigurnosti u opskrbi i naglog porasta cijena, i da namjerno uništava energetska infrastrukturu u Ukrajini. Naša sigurnost ovisi o civilnoj i vojnoj pripravnosti⁽²⁾.

Prema procjenama prijetnji koje je provelo nekoliko obavještajnih službi EU-a, kapacitet Rusije za proizvodnju vojne opreme znatno se povećao i u sljedećih će tri do pet godina imati vojne kapacitete da stavi na kušnju jedinstvo zapadnih zemalja i djelotvornost članka 5. Sjevernoatlantskog ugovora i članka 222. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Zato je potrebno usredotočiti se na obrambenu pripravnost i bez odlaganja raditi na ponovnoj uspostavi obrambene pripravnosti i odvrćanja do 2030. U tom kontekstu obrambenu pripravnost trebalo bi tumačiti kao sposobnost država članica i obrambene industrije Unije da predvide i spriječe obrambene krize i odgovore na njih. Obrambena pripravnost oslanja se na dostupnost obrambenih industrijskih kapaciteta potrebnih za nabavu i održavanje resursa, sposobnosti i infrastrukture za djelotvoran i brz odgovor na krize i povezana djelovanja država članica te za odvrćanje od potencijalnih prijetnji vjerodostojnom pripravnosti.

Za ponovnu izgradnju europske obrane kao polazna točka potrebna su golemo ulaganja tijekom duljeg razdoblja u duhu solidarnosti i suradnje između Unije i država članica te kao dio strateških saveza unutar NATO-a i s trećim zemljama sličnih stavova. Neophodno je hitno povećati europsku obrambenu pripravnost kako bi Europa najkasnije 2030. imala snažnu i dostatnu obranu.

Kako bi se izgradila istinski neovisna Europa, nužno je osmisliti novi *Pax Europaea* za 21. stoljeće, koji oblikuje i kojim upravlja sama Europa. Zbog toga Unija po prvi put omogućuje državama članicama da prikupe do 800 milijardi EUR za dodatnu potrošnju za

⁽¹⁾ Zajednička bijela knjiga o europskoj obrambenoj pripravnosti 2030.: JOIN/2025/120 final, 19.3.2025.

⁽²⁾ Strategijom za Uniju pripravnosti nastoji se povećati otpornost EU-a tako što će mu se osigurati kapaciteti potrebni za predviđanje i suzbijanje svih prijetnji i opasnosti. Europska strategija za Uniju pripravnosti: JOIN/2025/130 final, 26.3.2025.

obranu kako bi obranile mir tijekom sljedeće četiri godine u okviru plana ReArm Europe / europske obrambene pripravnosti 2030. Više od polovine država članica zatražilo je aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju u okviru Pakta o stabilnosti i rastu, iskorištavajući fleksibilnost kako bi znatno povećale svoju potrošnju za obranu. Nakon poziva Europskog vijeća Europskoj komisiji da ubrza rad na svim područjima kako bi se u sljedećih pet godina odlučno povećala obrambena pripravnost Europe⁽³⁾, ovim Skupnim paketom o obrambenoj pripravnosti poduprijet će se naponi država članica da ojačaju obrambenu industrijsku bazu te ukupnu obrambenu pripravnost i prilagodljivost EU-a do 2030. stvaranjem potrebnih uvjeta za pojačano financiranje ulaganja u obrambene kapacitete na početku razdoblja, osiguravanjem potrebne predvidljivosti za industriju i smanjenjem birokracije.

Pri razmatranju onoga što je potrebno učiniti treba uzeti u obzir sveobuhvatan i kroničan manjak ulaganja u obranu tijekom posljednjih desetljeća te kumulativni manjak ulaganja u obranu u državama članicama. Primjer teškog topničkog streljiva dobro pokazuje kakvi problemi proizlaze iz desetljeća nedovoljnih ulaganja. Države članice bi se suočile s kritičnim nestašicama u slučaju sukoba visokog intenziteta. Nadalje, već ograničene zalihe dodatno su iscrpljene vojnom potporom Ukrajini. Zbog niske potražnje proizvodni kapaciteti europske obrambene tehnološke i industrijske baze znatno su smanjeni tijekom proteklih desetljeća, što znatno ograničava kapacitet država članica za brzu obnovu zaliha i ponovnu uspostavu vjerodostojnog i pouzdanog obrambenog položaja.

Istinski funkcionalno tržište obrambene opreme na razini EU-a, koje stavlja inovacije i konkurentnost u središte obnove Europe, najdjelotvorniji je način na koji države članice mogu obnoviti svoje arsenale i izgraditi svoju pripravnost u slučaju sukoba. Naime, ono donosi tri glavne koristi. Prvo, omogućuje državama članicama da pokrenu ekonomiju razmjera, čime im se omogućuje da iskoriste šire i stabilnije obrambeno tržište. Drugo, olakšavanjem pristupa svim dobavljačima iz EU-a smanjuje se njihova ovisnost o dobavljačima iz trećih zemalja, što je znatna prednost u današnjem geopolitičkom okruženju i osigurava dugoročnu održivost strateške neovisnosti Unije. Treće, takvo tržište podupire konkurentnost europske obrambene tehnološke i industrijske baze osiguravanjem da potrošnja za obranu doprinosi rastu i razvoju industrije u cijeloj Europi.

Trenutačno regulatorno okruženje Unije, doneseno u mirnodopskom razdoblju, nije u potpunosti prilagođeno cilju razvoja potrebnih sposobnosti i vojne pripravnosti za vjerodostojno odvratanje od oružane agresije i olakšavanje učinkovitog i brzog raspoređivanja prethodno navedenih velikih ulaganja. Nekoliko zakonodavnih akata EU-a koji nisu obrambene prirode ne doprinosi olakšavanju dugoročnih ulaganja europske obrambene tehnološke i industrijske baze u obrambene kapacitete potrebne za odvratanje od prijetnji i jamčenje sigurnosti Unije i njezinih građana. Europska obrambena tehnološka i industrijska baza vrlo je specifičan sektor čiji glavni cilj nije isključivo gospodarski. Usmjerena je na potrebe oružanih snaga država članica i pravodobno, u potrebnoj količini i uz konkurentne troškove, osigurava potrebnu razinu tehničke izvedbe. Regulatorni okvir Unije trebao bi biti prikladan za cilj obrambene pripravnosti, omogućujući državama članicama da ulažu, grade, provode istraživanja i isporučuju visokokvalitetne proizvode i usluge, odobravaju projekte i provode nabavu ubrzanom i prilagodljivim tempom, istodobno držeći korak s visokim istraživačkim, okolišnim i socijalnim standardima koji Europsku uniju čine svjetskim predvodnikom u tim područjima. Potrebno je znatno pojednostavniti postupke i ukloniti regulatorna i administrativna opterećenja u svim sektorima kako bi se ubrzala europska obrambena industrijska proizvodnja i brzo

⁽³⁾ Zaključci Europskog vijeća, 20. ožujka 2025.

dosegnule razine proizvodnih kapaciteta potrebnih za pripremu i time odvratio od sukoba visokog intenziteta.

Nadalje, taj golemi napor prilika je za modernizaciju oružanih snaga država članica i povećanje ulaganja europske obrambene tehnološke i industrijske baze. Potrebno je uzeti u obzir ubrzani tempo razvoja vojne tehnologije i rizik od brzog zastarijevanja, što je vidljivo iz aktualne ruske agresije visokog intenziteta u Ukrajini i prodora disruptivnih tehnologija u obrambene lance opskrbe. Kako bi ulaganja u obranu bila otporna na buduće promjene i kako bi se oslobodio inovacijski potencijal europske obrambene tehnološke i industrijske baze, važno je potaknuti inovacijske cikluse, posebno daljnjim pojednostavnjenjem i ubrzavanjem postupaka za zajedničko istraživanje i razvoj u okviru Europskog fonda za obranu⁽⁴⁾. Nadalje, potpora *start-up* i *scale-up* poduzećima neophodna je za promicanje inovacija i konkurentnosti u EU-u, posebno otvaranjem Akceleratora Europskog vijeća za inovacije (EIC), STEP-a i fonda Scaleup Europe tehnologijama dvojnje namjene i obrambenim tehnologijama.

Pri jačanju europske obrambene tehnološke i industrijske baze mora se bolje odražavati dvojna namjena ključnih tehnologija i materijala. Digitalna, napredna elektronika, povezivost ili kemikalije – sve su to ključni elementi u programu konkurentnosti Unije i njezinoj obrambenoj otpornosti. U strategiji za Uniju pripravnosti naglašava se da, pri ulaganjima u infrastrukturu i planiranju kapaciteta, EU mora dati prednost dvojnjoj namjeni. To uključuje vojnu mobilnost, masovne evakuacije, sigurnu komunikaciju i povezivost, pomorsku sigurnost, kibernetičke kapacitete te svemirska sredstva i usluge. Kako bi se potaknule takve sinergije između civilnih i obrambenih inovacija i osigurao razvoj temeljnih lanaca vrijednosti i opskrbe, mjere pojednostavnjenja donesene u okviru ove inicijative primjenjivat će se, prema potrebi, na tehnologije i materijale s dvojnjom namjenom.

Komisija u ovoj Komunikaciji na temelju iskustva i doprinosa iz opsežnih javnih savjetovanja iznosi ambiciozne prijedloge pojednostavnjenja u zakonodavstvu i programima specifičnima za obranu, kao i u zakonima koji se ne odnose na obranu, kako bi se uklonile regulatorne prepreke i olakšala obrambena pripravnost EU-a i izgradnja industrije. U ovoj se Komunikaciji predlažu i jasnija tumačenja dostupnih odstupanja u zakonodavstvu EU-a koja države članice možda nisu u potpunosti iskoristile.

1. Zakonodavstvo EU-a u području obrane i industrijski programi u području obrane

Nabava za potrebe obrane

Cilj je Direktive o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti⁽⁵⁾ osigurati uvjete za funkcioniranje tržišta obrambenih proizvoda na razini EU-a. Međutim, dionici često smatraju da su postupci na temelju Direktive pretjerano složeni i opterećujući i nameću nerazmjerne troškove državama članicama. Stoga je potrebno pojednostavniti odredbe

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092, SL L 170, 12.5.2021., str. 149.

⁽⁵⁾ Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ, SL L 216, 20.8.2009., str. 76.

Direktive i istodobno osigurati postizanje njezinih ciljeva, posebno omogućivanjem jednostavnijih i učinkovitijih postupaka nabave u području obrane. Time će se državama članicama omogućiti da se usredotoče na najkritičnije ugovore, djelotvornije dodjeljuju resurse i smanje administrativno opterećenje za industriju.

Iako je potpuna revizija Direktive predviđena za 2026., pravila o javnoj nabavi trebala bi se već pojednostavniti kako bi se odgovorilo na hitnost i prioritet Europe da obnovi svoju obranu, kako bi se omogućila veća fleksibilnost za zajedničku nabavu koju provodi nekoliko država članica i potaknula nabava inovativnih rješenja potrebnih za postizanje obrambene pripravnosti do 2030. Dostupnost ugovora o javnoj nabavi i dugoročna predvidljivost potražnje najvažniji su čimbenici za povećanje proizvodnih kapaciteta industrije i postizanje ciljeva obrambene pripravnosti. U tu svrhu Komisija predlaže povećanje pragova primjenjivosti Direktive na 900 000 EUR za ugovore o nabavi robe ili obavljanju usluga. Time će se iz područja primjene Direktive izuzeti znatan broj manjih ugovora koji imaju neznatan učinak na unutarnje tržište, a istodobno će države članice i podnositelji zahtjeva ostvariti ekonomsku učinkovitost zbog smanjenog administrativnog i gospodarskog opterećenja.

Mala i fragmentirana potrošnja država članica na inovacije u sektoru obrane negativno utječe na nove disruptivne tehnologije koje su ključne za buduće obrambene sposobnosti. Jednostavnija nabava inovativnih rješenja pridonijet će transformaciji obrane disruptivnim inovacijama jer nove tehnologije iz temelja mijenjaju prirodu ratovanja u nekoliko područja (npr. umjetna inteligencija, računalstvo u oblaku i kvantno računalstvo, napredna i sigurna povezivost, autonomni sustavi). Nova mogućnost izravne nabave inovativnih proizvoda i usluga nastalih iz istodobnih i konkurentnih istraživačkih projekata koje su ugovorile države članice prikladna je za najnaprednije projekte istraživanja i razvoja u kojima nije moguće definirati očekivane rezultate na početku javne nabave u području istraživanja i razvoja. U kombinaciji s bržim uvjetima za inovativnu nabavu i suradničke projekte, među ostalim uvođenjem pojednostavnjenog postupka partnerstva za inovacije i pojašnjenja o nabavi rezultata projekata financiranih u okviru ERF-a, poduprijet će se neometan prijelaz s istraživanja na javnu nabavu, čime će se državama članicama omogućiti da brzo iskoriste inovativna rješenja razvijena u okviru tih projekata.

Zahtjevan tempo kojim države članice trenutačno trebaju nadopuniti svoje arsenale zahtijeva i upotrebu već dostupnih obrambenih proizvoda. Kako bi se državama članicama omogućila brza nabava istovjetne lako dostupne opreme, pregovarački postupak bez prethodne objave poziva na nadmetanje trebalo bi privremeno proširiti na zajedničku nabavu i održavanje. Time bi se državama članicama omogućilo da udruže resurse i ostvare korist od ekonomije razmjera za brzu nabavu opreme i sposobnosti. Na taj se način dopunjuje postojeća fleksibilnost ugrađena u Direktivu za žurnost prouzrokovanu krizom, koja obuhvaća štetne događaje koji se očekuju u budućnosti⁽⁶⁾, uključujući sukobe visokog intenziteta na granicama EU-a i vjerodostojne prijetnje sigurnosti Unije i njezinih država članica.

Dodatna fleksibilnost u okvirnim sporazumima s produljenim trajanjem do 10 godina i otvaranjem drugim državama članicama, kako je predloženo u Uredbi o Programu za

⁽⁶⁾ Definicija „krize” iz članka 1. stavka 10. Direktive 2009/81/EZ uključuje scenarije u kojima „postoji mogućnost nastanka [...] štetnog događaja”.

europsku obrambenu industriju (EDIP)⁽⁷⁾, pomoći će državama članicama da brže ostvare svoje ciljeve u pogledu sposobnosti, uz smanjene troškove i poboljšanu interoperabilnost. Komisija poziva države članice da hitno preispitaju nacionalna pravila o javnoj nabavi kako bi se uklonila dodatna opterećenja za sudionike u postupcima javne nabave („prekomjerna regulacija”). Ukidanjem obveza statističkog izvješćivanja za države članice smanjit će se birokracija, dok će se primjena Direktive o energetske učinkovitosti⁽⁸⁾ na obrambeni sektor pojasniti u evaluaciji Direktive 2026.

Transferi obrambenih proizvoda unutar EU-a

Brzi transferi obrambenih proizvoda unutar Unije ključni su za mobilizaciju svih industrijskih i tehnoloških kapaciteta u cijeloj Uniji i postizanje sinergija, ekonomije razmjera i inovacija te osiguravanje sigurnosti opskrbe. Dionici u javnom savjetovanju istaknuli su nedostatak usklađenosti sustava kontrole u državama članicama, nedovoljnu upotrebu općih dozvola za transfer (koje su ključni alat za pojednostavnjenje⁽⁹⁾ predviđen Direktivom) i pozvali na uklanjanje složenosti i kašnjenja povezanih s kontrolom transfera unutar EU-a. Ukazali su i na uska grla zbog nepravodobnih odobrenja transfera u provedbi projekata EDF-a i zahtjevnog upravljanja s više nacionalnih potvrda o krajnjem korisniku ili drugih oblika zabrane ograničenja transfera unutar EU-a.

Kad je riječ o nadležnostima utvrđenima u Ugovorima, Komisija će blisko surađivati s državama članicama kako bi se pojednostavnili transferi obrambenih proizvoda oružanim snagama država članica, transferi u lancima opskrbe i transferi u okviru projekata koje financira EU, kao i upravljanje potvrdama o krajnjim korisnicima. Predloženim izmjenama znatno će se smanjiti kašnjenja u provedbi projekata i smanjiti birokracija za sudionike projekata ERF-a. Države članice mogu izuzeti dodatne kategorije transfera od obveze prethodnog odobrenja te ih se potiče da povećaju upotrebu općih dozvola za transfer, prošire i usklade njihovo područje primjene. Proširenjem koristi od općih dozvola za transfer na transfere koje provode certificirana poduzeća potaknut će se certificiranje poduzeća i strogi programi usklađivanja za kontrolu transfera unutar EU-a, uz istodobno znatno smanjenje njihova administrativnog opterećenja. Kako bi se olakšale prekogranične transakcije u lancima opskrbe i ubrzalo povećanje proizvodnje, u skladu s Direktivom o transferima obrambenih proizvoda unutar EU-a⁽¹⁰⁾, Komisija poziva države članice da se suzdrže od ograničenja transfera unutar EU-a za komponente koje će biti integrirane u konačni proizvod u drugoj državi članici i ne mogu se ponovno izvoziti odvojeno, barem provedbom načela *de minimis* koje neke države članice već primjenjuju. Naposljetku, Komisija predlaže pojednostavnjenje obveza izvješćivanja o nematerijalnim prijenosima tehnologije.

⁽⁷⁾ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju i okvira mjera za osiguravanje pravodobne dostupnosti i opskrbe obrambenim proizvodima („EDIP”), 5.3.2024., COM(2024) 150 final.

⁽⁸⁾ Direktiva (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o energetske učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (preinaka), SL L 231, 20.9.2023., str. 1.

⁽⁹⁾ Opće dozvole za transfer omogućuju zamjenu *ex ante* kontrole (kontrola prije transfera) *ex post* kontrolom (kontrola nakon transfera). Ta izmjena obično omogućuje transfer u roku od jednog do tri dana. S druge strane, prosječno vrijeme u kojem nadzorna tijela trebaju *ex ante* obraditi jednostavnu pojedinačnu dozvolu za transfer može se procijeniti na otprilike 6 – 7 tjedana, pri čemu postupci izdavanja odobrenja često traju znatno dulje.

⁽¹⁰⁾ Članak 4. stavak 8. Direktive 2009/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o pojednostavnjivanju uvjeta za transfer obrambenih proizvoda unutar Zajednice, SL L 146, 10.6.2009., str. 1.

Europski fond za obranu (EDF)

Europski fond za obranu jedini je instrument EU-a kojim se podupire zajedničko istraživanje i razvoj u području obrane. Komisijina privremena evaluacija Fonda i opsežna savjetovanja s dionicima potvrdili su njegovu opću djelotvornost i relevantnost, pri čemu je naglašena potreba za daljnjim pojednostavnjenjem postupaka i smanjenjem administrativnog opterećenja. Komisija stoga predlaže dodatnu fleksibilnost u provedbi EDF-a.

Komisija predlaže pojašnjenje i pojednostavnjenje kriterija za dodjelu za evaluaciju prijedloga i uvodi mogućnost odabira samo najrelevantnijih kriterija za dodjelu na temelju ciljeva poziva na podnošenje prijedloga, čime bi se postupak evaluacije učinio bržim, prilagodljivijim i manje opterećujućim. Mogućnost provedbe EDF-a putem godišnjih ili višegodišnjih programa rada, zajedno s pojašnjenjem pravila o izravnim dodjelama, kao i šire mogućnosti neizravnog upravljanja omogućit će veću fleksibilnost i predvidljivost u planiranju i provedbi projekata EDF-a s prilagodljivim postupkom upravljanja i smanjenim administrativnim opterećenjem. Nadovezujući se na prijedlog za četvrto područje ulaganja u obrambene tehnologije u okviru Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP)⁽¹¹⁾, Komisija predlaže pojednostavnjenje pretkomercijalne nabave i prava pristupa država članica koje sufinanciraju djelovanje rezultatima razvojnih projekata kako bi projekti EDF-a koji iz toga proizlaze bili što prije pokrenuti i što prije funkcionirali, čime bi se potaknule inovacije i razvoj disruptivnih tehnologija u području obrane.

Komisija će uvesti dodatne mjere kako bi se ubrzala evaluacija prijedloga i smanjilo vrijeme potrebno za potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i izdavanje plaćanja, kao što su viša razina podugovaranja (iznad 30 %), produljena valjanost procjena vlasničke kontrole za korisnike s 18 na najmanje 36 mjeseci i uvođenje standardne klauzule o netransferu. Kako bi se odgovorilo na pozive dionika na uspostavu jednostavnog i sigurnog sustava za razmjenu povjerljivih i osjetljivih informacija, Komisija, države članice i industrija postupno uvode sustav SUE (*Secret de l'Union Européenne*), koji bi trebao biti uveden u svim državama članicama početkom 2026., nakon što države članice dovrše potrebne postupke akreditacije i prihvatanja, dok se istražuje uspostava klasificiranog oblaka za razmjenu informacija do stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED u provedbi klasificiranih projekata u području obrane. Pojednostavnjenja uvedena ovim Skupnim paketom mogu se retroaktivno primijeniti na projekte EDF-a koji se već provode.

U skladu s Bijelom knjigom, u kojoj se poziva na povećanje sudjelovanja Ukrajine u aktivnostima EDF-a i pojačanu suradnju EU-a i Ukrajine, troškovi aktivnosti testiranja koje se provode u Ukrajini trebali bi postati prihvatljivi za financiranje u okviru EDF-a. Time bi se europskoj obrambenoj tehnološkoj i industrijskoj bazi omogućilo da iskoristi aktivnu ratnu situaciju u Ukrajini u smislu testiranja (sposobnosti brzog testiranja, 24-satno testiranje i testiranje na bojištu), čime bi se omogućilo da se brze povratne informacije o trenutačnom modernom ratovanju integriraju u razvoj obrambenih tehnologija i proizvoda.

⁽¹¹⁾ Uredba (EU) 2024/795 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. veljače 2024. o uspostavi Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP) i o izmjeni Direktive 2003/87/EZ te uredaba (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 i (EU) 2021/241: PE/11/2024/REV/1: SL L, 2024/795, 29.2.2024.

2. Zakonodavstvo i programi EU-a koji se ne odnose na obranu

Uklanjanje uskih grla i potpuno iskorištavanje svih načina za povećanje obrambene pripravnosti

Postupci izdavanja dozvola za ulaganja u obrambenu industriju i aktivnosti u području obrambene pripravnosti često su predugi i opterećujući. Kako bi ih se ubrzalo, važno je osigurati da postupci za procjenu utjecaja na okoliš i usklađenosti sa zakonima u području zaštite okoliša (npr. o urbanističkom/zemljišnom planiranju, procjenama utjecaja na okoliš, zaštiti od buke, zaštiti staništa i ptica, gospodarenju vodama i otpadom) budu pogodni za postizanje obrambene pripravnosti u ovom trenutku. Ti postupci, doneseni u mirnodopskom razdoblju, sada moraju obuhvatiti ubrzane postupke odobravanja ili izdavanja dozvola prilagođene hitnim potrebama u pogledu obrambene pripravnosti kako bi se olakšalo vrlo veliko i brzo povećanje ulaganja obrambene industrije i aktivnosti u području obrambene pripravnosti koje zahtijevaju veću prilagodljivost i neophodne su za zadovoljavanje novih sigurnosnih potreba.

Iako su odobrenja u nadležnosti država članica, pravom Unije utvrđuju se neka pravila povezana s odobrenjima, uključujući, ali ne ograničavajući se na procjene utjecaja na okoliš. Ključno je racionalizirati, pojednostavniti i ubrzati sve postupke izdavanja dozvola za ulaganja u obrambenu industriju i aktivnosti u području obrambene pripravnosti, uz istodobno pravodobno osiguravanje standarda zaštite okoliša i ljudskih prava u cijeloj Uniji. To se može postići uspostavom ubrzanih i prioritetnih nacionalnih postupaka izdavanja dozvola s jedinstvenom kontaktnom točkom za industriju, čiji je cilj smanjiti administrativno opterećenje i ubrzati postupak izdavanja dozvola za aktivnosti u području obrambene pripravnosti. Na zahtjev država članica Komisija je spremna pružiti savjete i osigurati izgradnju kapaciteta za uspostavu ubrzanog sustava izdavanja dozvola.

Ključno je osigurati visoke standarde zaštite okoliša i zdravlja ljudi primjenom zakonodavstva Unije u području okoliša, uz istodobno osiguravanje cilja obrambene pripravnosti do 2030. Iako većina zakonodavstva Unije u području okoliša uključuje odstupanja za javne ciljeve, različita tumačenja i provedbe u državama članicama dovode do složenosti i nesigurnosti u primjenjivim pravilima o ulaganjima u obranu. Komisija ovime pojašnjava da države članice mogu iskoristiti postojeća odstupanja u različitim zakonodavnim aktima Unije⁽¹²⁾ predviđena za „prevladavajući javni interes”, „javnu sigurnost” ili „krizu” kako bi u svoje područje primjene uključile obrambenu pripravnost, što obuhvaća industrijska i vladina ulaganja u obranu i aktivnosti u području obrambene pripravnosti. Ako se primjenjuju kompenzacijske mjere ili mjere ublažavanja, tim bi se mjerama trebali osigurati ciljevi zakonodavstva i one bi trebale biti razmjerne u pogledu pitanja obrambene pripravnosti kako bi se cilj obrambene pripravnosti do 2030. mogao

⁽¹²⁾ Na primjer, ona iz Direktive o staništima (Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore: SL L 206, 22.7.1992., str. 7.), Okvirne direktive o vodama (Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike: SL L 327, 22.12.2000., str. 1.), Direktive o pticama (Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenog 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija): SL L 20, 26.1.2010., str. 7.) i Uredbe o pošiljkama otpada (Uredba (EU) 2024/1157 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o pošiljkama otpada, izmjeni uredbi (EU) br. 1257/2013 i (EU) 2020/1056 te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1013/2006: PE/84/2023/REV/1: SL L, 2024/1157, 30.4.2024.).

pravodobno ostvariti. Direktiva o procjeni utjecaja na okoliš⁽¹³⁾ uključuje izuzeće za projekte čija je jedina svrha obrana, koje se može primjenjivati i za projekte i aktivnosti u području obrambene pripravnosti. Nadalje, Direktiva o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi⁽¹⁴⁾ i Direktiva o ograničavanju opasnih tvari⁽¹⁵⁾ sadržavaju izuzeće u vojne svrhe koje obuhvaća cilj obrambene pripravnosti.

Pravna stečevina Unije u području kemikalija bila je ključna za održavanje visoke razine zaštite zdravlja ljudi i okoliša, olakšavanje slobodnog kretanja kemijskih tvari na unutarnjem tržištu, ali i kad se uzimaju u obzir socioekonomske koristi. Održavanje visoke razine sigurnosti na radu i dobrih radnih uvjeta ključno je i za postizanje privlačnosti obrambenog sektora kao prilike za zapošljavanje, a da se istodobno osigura stvarno postizanje ciljeva obrambene pripravnosti.

Trenutačno u kemijskoj pravnoj stečevini Unije nije izričito predviđena rana procjena učinka na obrambenu industriju u postupcima zabrane ili ograničavanja kemijskih tvari prema Uredbi o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH)⁽¹⁶⁾. Komisija napominje da je mogućnost izuzeća u interesu obrane već predviđena Uredbom REACH, ali da se u određenim državama članicama to izuzeće u interesu obrane primjenjuje restriktivno. Nadalje, ta se iznimka primjenjuje i na *ad hoc* osnovi, što nije u skladu s ciljem obrambene pripravnosti do 2030. i zahtjevima za hitno povećanje obrambene proizvodnje do 2030. Komisija stoga predlaže proširenje uvjeta za primjenu nacionalnog izuzeća na temelju Uredbe REACH i potiče države članice da iskoriste njegov puni potencijal za potrebe obrane, uključujući aktivnosti u području obrambene pripravnosti. Komisijinim predstojećim pojednostavnjenjem Uredbe REACH nastoji se izričito uključiti cilj obrambene pripravnosti, čime se osigurava da se pitanja u pogledu obrane, uključujući neizravne učinke na obrambene lance opskrbe, detaljno ocijene. To bi omogućilo da se postizanje cilja obrambene pripravnosti, uključujući neizravne učinke na obrambene lance opskrbe, može ocijeniti rano i potpuno. Kako bi se osigurala dosljednost u cijeloj pravnoj stečevini Unije u području kemikalija, slično izuzeće predlaže se u uredbama o razvrstavanju, označivanju i pakiranju⁽¹⁷⁾ i biocidnim proizvodima⁽¹⁸⁾. Za Uredbu o postojanim organskim onečišćujućim tvarima⁽¹⁹⁾, kojom se provodi Stockholmska konvencija, Komisija predlaže da se pitanje potreba obrambene

⁽¹³⁾ Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (kodifikacija): SL L 26, 28.1.2012., str. 1.

⁽¹⁴⁾ Direktiva 2002/96/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. siječnja 2003. o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi (OEEO): SL L 37, 13.2.2003., str. 24.

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2011/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o ograničenju uporabe određenih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi: SL L 174, 1.7.2011., str. 88.

⁽¹⁶⁾ Uredba (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije te o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94 kao i Direktive Vijeća 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ: SL L 396, 30.12.2006.

⁽¹⁷⁾ Uredba (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označivanju i pakiranju tvari i smjesa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Direktive 67/548/EEZ i Direktive 1999/45/EZ i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1907/2006: SL L 353, 31.12.2008., str. 1.

⁽¹⁸⁾ Uredba (EU) br. 528/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o stavljanju na raspolaganje na tržištu i uporabi biocidnih proizvoda: SL L 167, 27.6.2012., str. 1.

⁽¹⁹⁾ Uredba (EU) 2019/1021 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o postojanim organskim onečišćujućim tvarima (preinaka): PE/61/2019/REV/1, SL L 169, 25.6.2019., str. 45.

pripravnosti u EU-u rješava u pripremnim fazama, prije nego što se zabrane i ograničenja uspostave Konvencijom na međunarodnoj razini, jer su to faze u kojima se mogu razmotriti potencijalna izuzeća. Osim toga, države članice mogu primjenjivati izuzeća od zahtjeva za izvješćivanje kako bi zaštitile osjetljive informacije na temelju nacionalnih sigurnosnih interesa ili sigurnosnih interesa Unije.

Kao dio jačanja kapaciteta Unijine obrambene industrije za proizvodnju kako bi mogla steći ključne sposobnosti koje trenutačno nedostaju, obrambenoj industriji i oružanim snagama potrebno je da brzo, fleksibilno i povoljno uvoze obrambenu opremu, komponente i sirovine iz zemalja izvan Unije. U tu svrhu Komisija potiče države članice da u potpunosti iskoriste mogućnost suspenzije uvoznih carina na određeno oružje i vojnu opremu koje vojna obrambena tijela uvoze iz trećih zemalja ili koja se uvoze u njihovo ime⁽²⁰⁾. Osim toga, uz daljnje promicanje i povećanje domaćih kapaciteta u mjeri u kojoj je to moguće, posebno za sirovine, oslobođenje od carina koje se primjenjuju na neke industrijske proizvode, sirovine, polugotove proizvode ili komponente uvezene iz zemalja koje nisu članice EU-a⁽²¹⁾ u okviru programa autonomnih tarifnih suspenzija i kvota moglo bi se iskoristiti i za poboljšanje konkurentnosti obrambenog sektora, čime bi se ojačala obrambena pripravnost Unije.

Potencijal nekih tehnologija za obrambenu superiornost važna je poluga koju je potrebno hitno ojačati na europskoj razini. Aktom Europske unije o umjetnoj inteligenciji⁽²²⁾ promiče se razvoj sustava umjetne inteligencije u skladu s pristupom koji se temelji na riziku i uvode se pravila razmjerna rizicima. Njime se ne reguliraju istraživanja prije stavljanja na tržište u svim područjima, uključujući obranu, kao ni razvoj ni upotreba umjetne inteligencije isključivo u vojne, obrambene ili nacionalne sigurnosne svrhe. Komisija podsjeća da države članice mogu uspostaviti regulatorna izolirana okruženja za postizanje fleksibilnog i brzog razvoja visokorizičnih sustava umjetne inteligencije relevantnih za vojnu i obrambenu svrhu kako bi se omogućili pravno siguran razvoj i testiranje.

Poticanje javnih i privatnih ulaganja u obrambeni sektor

Ne dovodeći u pitanje članak 346. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), pravila o tržišnom natjecanju primjenjuju se na obranu i doprinose boljem funkcioniranju unutarnjeg tržišta. Istodobno, to ne bi trebalo biti prepreka hitnom jačanju sektora, njegovu doprinosu cilju „obrambene pripravnosti 2030.” i sposobnosti država članica da djelotvorno odgovore na pogoršanje geopolitičke situacije. Komisija u provedbi pravila tržišnog natjecanja (u pitanjima koncentracije, protumonopolskog nadzora i nadzora državnih potpora) na odgovarajući način uzima u obzir posebnosti obrambene industrije i europskog tržišta obrambene opreme i njihov doprinos postizanju cilja obrambene pripravnosti.

⁽²⁰⁾ Uredba Vijeća (EU) 2021/2278 od 20. prosinca 2021. o suspenziji carina Zajedničke carinske tarife iz članka 56. stavka 2. točke (c) Uredbe (EU) br. 952/2013 za određene poljoprivredne i industrijske proizvode te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1387/2013: SL L 466, 29.12.2021., str. 1., kako je izmijenjena.

⁽²¹⁾ Komunikacija Komisije o autonomnim tarifnim suspenzijama i kvotama: SL C 363, 13.12.2011., str. 6.

⁽²²⁾ Uredba (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji i o izmjeni uredaba (EZ) br. 300/2008, (EU) br. 167/2013, (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 i (EU) 2019/2144 te direktiva 2014/90/EU, (EU) 2016/797 i (EU) 2020/1828 (Akt o umjetnoj inteligenciji): PE/24/2024/REV/1; SL L, 2024/1689, 12.7.2024.

Cilj je sustava Europske unije za kontrolu **koncentracija** održati dobro funkcioniranje tržišta, među ostalim u obrambenom sektoru. Obrambena pripravnost europske industrije uvelike ovisi o konkurentnim tržištima koja mogu osigurati najsuvremeniju tehnologiju i inovacije, kao i odgovarajuće i prilagodljive proizvodne kapacitete, pri čemu se osigurava da koncentracije neće dovesti do razina tržišne snage koje bi vjerojatno povećale troškove za proračune država članica. U aktualnom preispitivanju Smjernica o koncentracijama Komisija će dati odgovarajući prioritet promijenjenom sigurnosnom i obrambenom okruženju i tražiti mišljenja dionika kako bi se ti aspekti zaista uzeli u obzir. Komisija će posebno procijeniti ukupne koristi od poboljšane obrane i sigurnosti unutar Unije, što će dovesti do učinkovitosti.

Kad je riječ o politici protiv **monopola**, Komisija je spremna europskoj industriji pružiti smjernice o projektima suradnje poduzeća u obrambenom sektoru, posebno ako je takva suradnja potrebna za povećanje proizvodnje ili ako pojedinačna poduzeća inače ne bi mogla samostalno razviti ili proizvoditi proizvod. To bi se moglo učiniti i za zajedničku nabavu sirovina koju provode poduzeća iz obrambenog sektora. Pri procjeni takvih sporazuma Komisija će uzeti u obzir i ostvarenu učinkovitost, uključujući, na primjer, pozitivne učinke takve suradnje u pogledu obrambene pripravnosti, otpornosti obrambenih lanaca opskrbe i unutarnjeg tržišta.

Znatna javna i privatna ulaganja neophodna su za rast industrije kako bi se postigao cilj obrambene pripravnosti EU-a 2030. U okviru tih nastojanja države članice mogu iskoristiti mogućnosti koje nudi preispitivanje kohezijskog financiranja u sredini programskog razdoblja za potporu obrambenim industrijskim kapacitetima i vojnoj mobilnosti⁽²³⁾. Sredstva iz svojih planova za oporavak i otpornost mogu iskoristiti i za dokapitalizaciju nacionalnih razvojnih banaka i institucija, kao i za doprinose programima EU-a za satelitske komunikacije i Programu za europsku obrambenu industriju (EDIP), kako je istaknuto u Komunikaciji „NextGenerationEU – put do 2026.”⁽²⁴⁾. Kako bi se omogućili doprinosi EDIP-u, potrebno je vrlo brzo dovršiti tekuće zakonodavne trijaloge i umetnuti ovlašćujuću odredbu. Te dodatne mogućnosti za korištenje sredstava EU-a za obranu dodatno uvećavaju količinu dostupnih sredstava i još su jedan razlog za uklanjanje nepotrebnih prepreka ili administrativnih opterećenja za stvarna ulaganja u obranu.

U tom kontekstu, kao prvo, državne mjere za potporu ulaganjima u opću infrastrukturu, kao što su proširenje željezničkih tunela ili jačanje cestovnih ili željezničkih mostova radi stvaranja koridora mobilnosti, nisu državna potpora jer je riječ o državnim aktivnostima povezanim s izvršavanjem nadležnosti države. Isto vrijedi i za funkcije oružanih snaga država članica, koje su općenito dio državnih aktivnosti. Države članice ne moraju obavješćivati Komisiju o tim mjerama.

Drugo, u trenutačnom kontekstu postoji uvjerljiv interes Unije i nacionalni interes za povećanje obrambene proizvodnje te uočeni neuspjeh tržišnih subjekata da dovoljno brzo odgovore na tu potrebu zbog niza objektivnih čimbenika (npr. rascjepkana tržišta javne nabave, neizvjesnost buduće potražnje, pristup financiranju). Stoga se može smatrati da poseban slučaj mjera **državne potpore** za potporu ulaganjima u kapacitete za proizvodnju obrambenih proizvoda i usluga podupire osnovne sigurnosne interese i ne utječe negativno

⁽²³⁾ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni uredaba (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153, (EU) 2023/1525 i (EU) 2024/795 u pogledu poticanja ulaganja u obranu u okviru proračuna EU-a radi provedbe plana ReArm Europe: COM(2025) 188 final, 22.4.2025.

⁽²⁴⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, NextGenerationEU – Put do 2026., 4.6.2025., COM(2025) 310 final.

na uvjete tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu te bi stoga bio obuhvaćen područjem primjene članka 346. UFEU-a. Ako se članak 346. UFEU-a primjenjuje na mjere državne potpore, države članice ne moraju obavješćivati Komisiju o takvim mjerama. Prema članku 346. UFEU-a i povezanoj sudskoj praksi nužnost i proporcionalnost nacionalnih mjera za zaštitu osnovnih sigurnosnih interesa preispituje se ovisno o konkretnom slučaju za svaku takvu mjeru, uzimajući u obzir njezin kontekst i učinke. Prema tome, takav zaključak o mjerama državne potpore ne dovodi u pitanje ocjenu primjenjivosti članka 346. UFEU-a na nacionalne mjere koje utječu na druga pravila Unije, npr. u području nabave za potrebe obrane. Pravila za promicanje europskog tržišta obrambenih proizvoda poboljšavaju gospodarske uvjete za ulaganja u obrambenu proizvodnju, čime se jača sigurnost Unije i svake od njezinih država članica. Stoga će se u područjima koja nisu državna potpora svi zahtjevi za odstupanje na temelju članka 346. UFEU-a i dalje pomno razmatrati.

Treće, ako javna potpora predstavlja **državnu potporu** i nije obuhvaćena člankom 346. UFEU-a, može biti obuhvaćena mogućnostima spojivosti koje se nude na temelju postojećih smjernica o državnim potporama, okvira ili Uredbe o općem skupnom izuzeću⁽²⁵⁾. Takve potpore, u obliku pojedinačnih potpora ili u obliku programa potpora, mogu se odobriti i izravno u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) UFEU-a. U skladu s tom odredbom Komisija može smatrati da su potpore za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti, uključujući i ključne ulazne elemente za proizvodnju obrambenih proizvoda i usluga, spojive s pravilima o državnim potporama, pod uvjetom da ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu. Pri sveukupnom odmjerenju pozitivnih i negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu Komisija će uzeti u obzir doprinos mjere cilju obrambene pripravnosti 2030., kao i posebnosti obrambenog tržišta na kojem potražnja dolazi iz država članica koje kontroliraju nabavu obrambenih proizvoda i tehnologija, uključujući izvoz. Elementi koje treba pozitivno uzeti u obzir u općem testu ravnoteže mogu, na primjer, uključivati činjenicu da se potpora dodjeljuje u kontekstu programa EU-a⁽²⁶⁾, zatim doprinos ulaganja potrebama Unije u pogledu otpornosti, potrebu da države članice zaštite svoje osnovne sigurnosne interese; prekograničnu suradnju koju projekt podupire, ako je primjenjivo; pozitivne učinke na interoperabilnost i sigurnost opskrbe obrambenim proizvodima ili njihovim ulaznim elementima u svim dijelovima Unije⁽²⁷⁾, smanjenje ovisnosti o trećim zemljama ili doprinos projekta uklanjanju kritičnih nedostataka u obrambenim kapacitetima, uključujući, ali ne ograničavajući se na one utvrđene u Bijeloj knjizi i SAFE-u⁽²⁸⁾.

Komisija će pri postupanju dati prednost predmetima kojima je cilj obrambena pripravnost, neovisno o tome jesu li prijavljeni kao pojedinačna potpora ili kao programi potpora. U svojoj procjeni osigurat će da, u mjeri u kojoj čini državnu potporu koja se mora prijaviti, takva potpora bude nužna, proporcionalna i da ne dovodi do prekomjerne naknade. Komisija će posebno voditi računa o pitanjima ili zahtjevima za pojašnjenje podnesenima u kontekstu priprema država članica za provedbu instrumenta SAFE, u skladu s

⁽²⁵⁾ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora.

⁽²⁶⁾ Kao što su EU-ovi programi za obrambenu industriju i kohezijski fondovi.

⁽²⁷⁾ Na primjer, kada proizvodi mogu služiti potrebama više korisnika u cijeloj Uniji, odvija se u obliku strukturiranih nastojanja da se osigura diversificirana opskrba.

⁽²⁸⁾ Uredba Vijeća (EU) 2025/1106 od 27. svibnja 2025. o uspostavi Instrumenta za sigurnosne mjere za Europu (SAFE) putem jačanja europske obrambene industrije, SL L, 2025/1106, 28.5.2025.

vremenskim okvirom utvrđenim u tom instrumentu⁽²⁹⁾, ali i kako bi procijenila pojavljuju li se pri povećanju obrambene proizvodnje i/ili širenju obrambene industrije kako bi se postigla obrambena pripravnost 2030. određena uska grla u sektorima povezanim s obranom koja, među ostalim, proizlaze iz ograničenog pristupa financiranju. Komisija će prema potrebi pružiti odgovarajuće i pravodobne smjernice za procjenu javne potpore obrambenom sektoru⁽³⁰⁾. Kako bi se razumjelo jesu li takve smjernice potrebne i, ako jesu, na što se primjenjuju, Komisija će proaktivno prikupljati informacije u kontinuiranom i strukturiranom dijalogu s državama članicama (uključujući zajednički sva relevantna tijela, npr. tijela nadležna za državne potpore, industriju i obranu) i drugim dionicima.

Poticanje javnih ulaganja u obranu neophodno je, ali neće biti dovoljno. U Komunikaciji o uniji štednje i ulaganja, u skladu s Bijelom knjigom o obrambenoj pripravnosti 2030.⁽³¹⁾, istaknuta je važnost mobilizacije privatnog financiranja za obrambenu industriju i istaknuto je da je za znatno povećanje mogućnosti financiranja za poduzeća europske obrambene tehnološke i industrijske baze potrebno odlučno i hitno djelovanje. Europska poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća te poduzeća srednje tržišne kapitalizacije⁽³²⁾, moraju imati lakši i fleksibilniji pristup kapitalu, uključujući jamstvene instrumente za smanjenje rizika ulaganja, kako bi se njihova rješenja iskoristila na industrijskoj razini i potaknulo povećanje industrijske proizvodnje koja je potrebna Uniji.

U okviru fonda InvestEU⁽³³⁾ operacije financiranja ili ulaganja koje su određene kao *strateška ulaganja*, uključujući one u području obrane, podliježu posebnim ograničenjima prihvatljivosti, što može otežati sposobnost djelotvornog korištenja fonda InvestEU za potporu ulaganjima u europsku obrambenu tehnološku i industrijsku bazu. Komisija predlaže prilagodbu kriterija prihvatljivosti za obrambeni sektor posebnostima financijskih instrumenata (zaduživanja, dužničkih jamstava i financiranja vlasničkim kapitalom) koji se nude u okviru fonda InvestEU, uz zadržavanje potrebnih zaštitnih mjera. Time će se poboljšati i pojednostavniti pristup financiranju i omogućiti bolja potpora rastu i razvoju europske obrambene tehnološke i industrijske baze.

Iako okvir Unije za održivo financiranje⁽³⁴⁾ ne sprečava financiranje obrambenog sektora, dodatno pojašnjenje njegove primjene putem obavijesti sa smjernicama moglo bi biti korisno i financijskom i obrambenom sektoru. Kako bi se ulagačima pružila pravna

(29) Države članice koje žele primiti financijsku pomoć u okviru instrumenta SAFE moraju iskazati svoj interes do kraja srpnja 2025. Ubrzo nakon toga primit će od Komisije obavijest o provizornim dodjelama iznosa zajmova dostupnih svakoj državi članici. Do kraja studenog 2025. države članice morat će podnijeti zahtjev za financijsku pomoć popraćen svojim planom ulaganja u europsku obrambenu industriju. Potpisivanje sporazuma o zajmu s Komisijom omogućit će državama članicama primanje financijskih sredstava.

(30) Smjernice o spojivosti državnih potpora mogu imati različite oblike ovisno o potrebama, od priručnika relevantnih presedana ili mišljenja o tumačenju do samoobvezujućih smjernica ili okvira Komisije.

(31) Komunikacija Komisije „Unija štednje i ulaganja: Strategija za poticanje bogatstva građana i gospodarske konkurentnosti EU-a: COM(2025) 124 final.

(32) Preporuka Komisije (EU) 2025/1099 od 21. svibnja 2025. o definiciji malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, C/2025/3500: SL L, 2025/1099.

(33) Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017: PE/74/2020/REV/1: SL L 107, 26.3.2021., str. 30.

(34) Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, SL L 198, 22.6.2020., str. 13.

sigurnost, Komisija pojašnjava da bi se samo oružje zabranjeno međunarodnim konvencijama o oružju kojih su stranke većina država članica trebalo razmatrati u kontekstu isključenja iz primjene referentnih vrijednosti za klimatsku tranziciju usklađenih s Pariškim sporazumom. Osim toga, Komisija pojašnjava da se potrebe i posebnosti obrambene industrije u potpunosti uzimaju u obzir u obvezama održivog izvješćivanja, posebno razjašnjavajući da je da će se obrambena industrija vjerojatno više nego drugi sektori koristiti odredbama za uskraćivanje osjetljivih informacija (na primjer o količini dobavljivih sirovina ili određenim financijskim informacijama povezanim s održivosti). Ako to bude opravdano, nakon aktualne revizije Direktive o korporativnom izvješćivanju o održivosti⁽³⁵⁾ Komisija će provesti dodatne prilagodbe u reviziji europskih standarda izvješćivanja o održivosti⁽³⁶⁾ koja predstoji 2025. Naposljetku, u preispitivanju Uredbe o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga⁽³⁷⁾ Komisija će, prema potrebi, pojasniti međuodnos ulaganja u obranu i okvira EU-a za održivost kako bi se postigao cilj obrambene pripravnosti.

Razvoj vještina i osiguravanje okvira za zapošljavanje prilagođenih obrambenoj pripravnosti

Uklanjanje nedostataka u sposobnostima i povećanje obrambene proizvodnje ovisi o dostupnosti specijaliziranih vještina i inovativnih talenata u obrambenoj industriji, uključujući aktere u lancu opskrbe od malih i srednjih poduzeća do glavnih ugovornih partnera. Iako europski obrambeni sektor ima kvalificirane i specijalizirane zaposlenike, za veliko povećanje obrambene industrijske proizvodnje industrija će morati privući, osposobiti, zaposliti, usavršiti, prekvalificirati i zadržati znatno više talenata, od tehničara do inženjera i specijaliziranih stručnjaka. Povećanje udjela osoba s diplomom u području STEM-a preduvjet je za to. Unija vještina⁽³⁸⁾, uključujući strateški plan za obrazovanje u području STEM-a, na kojem se temelji, olakšat će usavršavanje i prekvalifikaciju radne snage za potporu obrambenoj industriji, među ostalim jačanjem Pakta za vještine ⁽³⁹⁾ te preispitivanjem i provedbom ciljanih akademija EU-a za vještine i podupiranjem centara strukovne izvrsnosti. Komisija će podupirati dodatne centre strukovne izvrsnosti za obrambenu industriju i mobilnost radne snage te obrazovanje u području obrane, u skladu sa strategijom za europsku obrambenu industriju ⁽⁴⁰⁾, posebno korištenjem mogućnosti koje pružaju europski programi obrambene industrije i Erasmus+.

Osiguravanje visokih standarda zaštite zdravlja, sigurnosti i prava radnika u oružanim snagama i za radnike u obrambenoj industriji ključno je za potpuno postizanje cilja obrambene pripravnosti Europe te za privlačenje i zadržavanje kvalificiranog osoblja.

⁽³⁵⁾ COM(2025) 81 final

⁽³⁶⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/2772 od 31. srpnja 2023. o dopuni Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu standarda izvješćivanja o održivosti: COM(2023)5303: SL L, 2023/2772, 22.12.2023.

⁽³⁷⁾ Uredba (EU) 2019/2088 Europskog Parlamenta i Vijeća od 27. studenog 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga: PE/87/2019/REV/1: SL L 317, 9.12.2019., str. 1.

⁽³⁸⁾ Komunikacija Komisije o uniji vještina: COM(2025) 90 final, 5.3.2025.

⁽³⁹⁾ Komunikacija Komisije o Programu vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost: COM(2020) 274 final, 1.7.2020.

⁽⁴⁰⁾ Zajednička komunikacija o Novoj strategiji za europsku obrambenu industriju: postizanje pripravnosti EU-a uz pomoć fleksibilne i otporne europske obrambene industrije. JOIN/2024/10 final, 5.3.2024.

Vojno osoblje i industrijski radnici imaju ključne uloge u ratu na našim granicama, ali i u izgradnji dugotrajnog europskog mira. Direktiva o radnom vremenu ⁽⁴¹⁾, koja je kamen temeljac pravne stečevine Unije u području zapošljavanja i socijalnih pitanja, štiti zdravlje i sigurnost radnika uspostavljanjem minimalnih standarda za radno vrijeme i razdoblja odmora. U aktualnom geopolitičkom okruženju, kako bi obrambena agilnost postala stvarnost i kako bi se potaknuo rast industrijske proizvodnje do 2030., pri primjeni odredaba te direktive potrebno je posvetiti posebnu pozornost cilju obrambene pripravnosti. Naime, kad je riječ o industrijskoj proizvodnji i pružanju povezanih usluga u obrambenom sektoru, Komisija pojašnjava da se odstupanja predviđena tom direktivom⁽⁴²⁾ mogu primijeniti u slučaju porasta aktivnosti, među ostalim za obrambenu pripravnost, te poziva države članice da osiguraju pravnu jasnoću i pravnu sigurnost u pogledu primjene tih odstupanja. Kad je riječ o oružanim snagama, Sud je potvrdio da se ta direktiva može izuzeti iz primjene pri određenim posebnim aktivnostima, među kojima je i aktivno raspoređivanje. Uz očuvanje postojećih fleksibilnih mogućnosti Komisija će surađivati s državama članicama i socijalnim partnerima na primjeni te direktive na vojno osoblje u oružanim snagama, među ostalim o tome je li ju je prikladno izmijeniti kako bi se poboljšala postojeća izuzeća.

Zaključak

Oružani sukobi vratili su se u Europu, a geostrateške i hibridne prijetnje u našem okruženju sve su brojnije. U ovom desetljeću uspostaviti će se novi međunarodni poredak. Ako se ne želimo jednostavno pomiriti s posljedicama koje će to imati na Europu i svijet, moramo ga oblikovati. Sada je vrijeme za jačanje obrambene pripravnosti Europe, koja je oslabljena desetljećima nedovoljnog ulaganja u obrambene kapacitete, nedostacima bitnih sposobnosti i nepotrebnom birokracijom, s kojima se države članice moraju hitno pozabaviti.

Zbog golemog povećanja europske potrošnje za obranu najavljenog u Planu ReArm Europe 2030., popraćenog namjenskim financijskim instrumentom za potporu ulaganjima država članica u obranu, potrebno je preispitati postojeće zakonodavstvo EU-a kako bi ono postalo fleksibilnije i time privuklo veća ulaganja u obranu. Jednostavnije, brže i prilagodljivije. Na temelju rezultata opsežnih javnih savjetovanja, kao i dijaloga o strategiji i provedbi održane s industrijskim sektorom i državama članicama, u ovom se Skupnom paketu za obrambenu pripravnost predlaže promjena načina razmišljanja za obrambenu pripravnost i agilnost u zakonodavnom okviru Unije: ukloniti regulatorne prepreke, pojednostavniti i uskladiti pravila i postupke koji su specifični za obrambeni sektor, kao i propise Unije koji nisu specifični za obranu, a utječu na obrambenu industriju. On se bavi problemima u obrambenoj industriji koji sprečavaju europsku obrambenu tehnološku i industrijsku bazu da maksimalno agilno odgovori na trenutačne povećane potrebe Unije, posebno s obzirom na povećane globalne napetosti i agresivni rat u Ukrajini.

Povijest ne prašta ni odugovlačenje ni odgađanje. Naša misija je europska neovisnost. Ovaj Skupni paket za europsku obrambenu pripravnost bitan je korak prema izgradnji neovisne Europe koja služi postizanju cilja *Pax Europaea*, jačanju kapaciteta Europe za očuvanje mira i sigurnosti kako bi naša budućnost bila bez prisile i agresije i kako bi sljedeće generacije mogle iskusiti europski san za koji su se naši osnivači tako ustrajno borili i

⁽⁴¹⁾ Direktiva 2003/88/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenog 2003. o određenim vidovima organizacije radnog vremena: SL L 299, 18.11.2003., str. 9.

⁽⁴²⁾ Vidjeti posebno članke 17. i 18. Direktive 2003/88/EZ.

živjeti u miru i blagostanju, izbjegavajući ratove i masovne ljudske žrtve i štete za okoliš koje oni uzrokuju.